

Tietosuojaseloste sisältää ne tiedot, jotka tulee kertoa tutkittaville käsiteltäessä henkilötietoja tieteellisessä tutkimuksessa sekä käsittelytoimista tehtävän selosteen tiedot. Informointivelvoitteesta säädetään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 2016/679) artikloissa 12–14 ja käsittelytoimista tehtävästä selosteesta artikkelissa 30.

Tietosuojaselosteessa kuvataan henkilötietojen käsittely ja sillä osoitetaan, että tutkimuksessa noudatetaan tietosuojalainsäädäntöä. Tietosuojaseloste voi toimia myös pohjana tutkittaville annettavan informaation laatimiseen.

1. Tutkimuksen nimi

Kouluhyvinvointi, Oppimisen Tuki ja Opettajasegregaatio (KOTOPE) sekä Stratification and the Segregation of Teachers in Education Markets (SegrEd). Lisäksi aineistoa voidaan käyttää KOTOPE:n ja SegrEdin jatkohankkeissa, jotka käsittelevät samaa teemaa ja joihin pätevät tähän selosteeseen kirjatut ehdot.

2. Tutkimuksen rekisterinpitäjä ja yhteystiedot ^Q

- Täydentävän rahoituksen sopimustutkimus/hanke.

Itä-Suomen yliopisto, PL 1627, 70211 Kuopio, puhelinvaihe 0294 45 1111, sähköposti: kirjaamo@uef.fi

- Perusrahalta tai henkilökohtaisella apurahalla tehtävä tutkimus

[Tutkija tai tutkimusryhmä on rekisterinpitäjä, jos tutkimusta tehdään perusrahalta tai tutkijan henkilökohtaisella apurahalla siten, että kyseessä ei ole yliopiston sopimustutkimus, ei tehdä oikeuksiensiiroja ja tutkija/tutkimusryhmä omistaa tutkimusdatan. Kirjaa tähän tutkijan/tutkimusryhmän nimi ja yhteystiedot]

- Opinnäytetyö (kandidaatti- tai pro gradu -tutkielma, väitöskirja)

[Opinnäytetyön tekijä on lähtökohtaisesti itse rekisterinpitäjä, ellei opinnäytetyö ilmesty selkeästi osana jotain tutkimushanketta, jolloin hankkeen rekisterinpitäjä toimii myös opinnäytetyön datan rekisterinpitäjänä. Kirjaa tähän opinnäytetyön tekijän nimi/nimet ja yhteystiedot]

- Yhteisrekisterinpitäisyys

[Jos kaksi tai useampi rekisterinpitäjä yhdessä määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot, on kyseessä yhteisrekisterinpitäisyys. Kirjaa tähän yhteisrekisterinpitäjien nimet ja yhteystiedot.]

3. Tutkimuksen osapuolet ja vastuunjako

Tutkimus toteutetaan Social studies in Urban Education (SURE) -tutkimusyksikössä. Tutkimus on alkanut Helsingin yliopistossa ja siirtyy 1.10.2023 Itä-Suomen yliopistoon, jossa tutkimus tästä alkaen toteutetaan. Samat tutkijat vastaavat tutkimuksen toteuttamisesta. Itä-Suomen yliopisto siirtyy rekisterinpitäjäksi.

Tilastokeskus toteutti Helsingin yliopiston kasvatustieteellisen tiedekunnan toimeksiannosta syksyllä 2022 kyselytutkimuksen, jonka tarkoituksena on selvittää opettaja-ammatin segregatiota sekä opettajien eriytyviä työoloja ja koulutuspolkuja eri alueilla.

Tilastokeskus käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän puolesta vain siltä osin, kuin ne ovat tutkimuksen tiedonkeruun toteutuksen kannalta välttämättömiä. Tiedonkeruun valmistuttua Tilastokeskus toimittaa tutkimusaineiston ilman nimi- tai yhteystietoja tässä selosteessa nimettyjen hankkeiden käyttöön.

Kyselytutkimukseen osallistuneilta tiedusteltiin halukkuutta osallistua haastatteluihin, joissa syvennetään kyselyn teemoja. Haastattelut toteuttavat Helsingin yliopiston tutkijat 1.10.2023 asti, minkä jälkeen samat tutkijat tekevät haastattelut Itä-Suomen yliopistossa.

4. Tutkimuksen ohjaaja, vastuullinen johtaja tai siitä vastaava ryhmä

Nimi: professori Sonja Kosunen.

Tiedekunta/osasto/yksikkö: Filosofinen tiedekunta/ Kasvatustieteiden ja psykologian osasto / Kasvatustieteen ja aikuiskasvatustieteen oppiaine / Social studies in Urban Education - tutkimusyksikkö

Osoite: PL 111(Yliopistokatu 7), 80101 Joensuu

Puhelinnumero: 0504785480

Sähköpostiosoite: sonja.kosunen@uef.fi

5. Tutkimuksen suorittajat

Professori Kosunen lisäksi tutkimuksen aineistoja käsittelevät:

Tutkijatohtori Heidi Huilla

Sähköpostiosoite: heidi.huilla@uef.fi

Väitöskirjatutkija Sara Juvonen

Sähköpostiosoite: sara.juvonen@uef.fi

Väitöskirjatutkija Alina Inkinen

Sähköpostiosoite: alina.inkinen@uef.fi

Väitöskirjatutkija Marika Pylkkö

Sähköpostiosoite: marika.pylkko@uef.fi

Yliopistonlehtori Ninja Hienonen

Sähköpostiosoite: ninja.hienonen@tuni.fi

Lisäksi mahdollisesti hankkeeseen rekrytoitavat uudet työntekijät ja opinnäytetyöntekijät, jotka kaikki allekirjoittavat salassapitosopimuksen. Salassapitosopimuksessa sitoudutaan aineiston käsittelyyn tietosuojaselosteen ja hyvän eettisen käytännön mukaisesti.

6. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Itä-Suomen yliopiston tietosuojavastaava Helena Eronen
Yhteystieto: tietosuoja@uef.fi/050 576 0282

7. Yhteyshenkilö henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä asioissa

professori Sonja Kosunen.

Tiedekunta/osasto/yksikkö: Filosofinen tiedekunta/ Kasvatustieteiden ja psykologian osasto / Kasvatustieteen ja aikuiskasvatustieteen oppiaine / Social studies in Urban Education - tutkimusyksikkö

Osoite: PL111(Yliopistokatu 7), 80101 Joensuu

Puhelinnumero: 0504785480

Sähköpostiosoite: sonja.kosunen@uef.fi

8. Tutkimuksen luonne

Kertatutkimus

Seurantatutkimus

9. Tutkimusaineiston säilyttäminen, hävittäminen tai arkistointi

Tutkimusaineiston säilytysaika tutkimustarkoituksessa (käyttötarkoituksen mukainen säilytysaika):

Tunnistetiedollista kyselyaineistoa (tutkimusrekisteri) säilytetään Tilastokeskuksessa korkeintaan 31.12.2030 asti, ja tutkittavien suorat tunnistetiedot hävitetään viimeistään tuolloin tai kun tutkimusaineisto on arkistoitu. Yliopiston tutkijoille toimitetaan erikseen anonymisoitu kyselyaineisto ilman henkilötunnisteita tai oppilaitoksen suoran tunnistamisen mahdollistavia rekisteritietoja. Tutkimuksen toteuttamisessa välttämättömiä henkilötunnisteita käsitellään vain Tilastokeskuksessa. Anonymisoitu aineisto säilytetään UEF:ssa vastuullisen tutkijan johdolla korkeintaan 31.12.2035 asti.

Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen:

- Henkilötietoja sisältävä tutkimusaineisto hävitetään
- Henkilötietoja sisältävä tutkimusaineisto arkistoidaan
 - ilman tunnistetietoja
 - tunnistetiedoin

10. Mikä on henkilötietojen käsittelytarkoitus?

Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus on tieteellinen tutkimus.

Tilastokeskus toteutti Helsingin yliopiston kasvatustieteellisen tiedekunnan toimeksiannosta syksyllä 2022 kyselytutkimuksen, jonka tarkoituksena on selvittää opettaja-ammatin segregaatiota sekä opettajien eriytyviä työoloja ja koulutuspolkuja eri alueilla.

Tutkimuksessa tuotetaan tietoa koulutuksen eriarvoisuudesta tarkastelemalla opettajien alueellista sijoittumista ja työpaikan valinnan perusteita eri koulutusasteiden oppilaitoksissa ja päiväkodeissa. Tavoitteena on tuottaa luotettavaa tutkimustietoa opettajankoulutuksen ja erilaisten opettajien urapolkujen ja työolojen kehittämiseksi.

Kyselytutkimuksen kohdejoukon muodostavat Suomessa asuvat opettajatutkinnon (varhaiskasvatuksen, luokan- aineenopettajan tai erityispedagogiikan) suorittaneet sekä Tilastokeskuksen työssäkäyntiaineiston mukaan opettaja-ammateissa tilastovuonna 2021 työskentelevät. Tutkittavat kutsutaan osallistumaan tutkimukseen kirjeellä, joka sisältää internet-lomakkeelle kirjautumiseen tarvittavat henkilökohtaiset tunnukset. Osallistuminen on tutkittaville vapaaehtoista.

Kyselytutkimuksessa kerättäviä tietoja opettajien työoloista ja koulutuspoluista täydennetään tutkinto- ja oppilaitosrekistereistä saatavilla tiedoilla Tilastokeskuksessa perustuen osallistujien suostumukseen. Tietojen yhdistämisen tarkoituksena on lisätä ymmärrystä oppilaitoksen sijainnin ja koon vaikutuksista opetustyön haluttavuuteen sekä opettajien työoloihin.

Kyselytutkimukseen osallistuneilta tiedustellaan halukkuutta osallistua haastatteluihin, joissa syvennetään kyselyn teemoja. Tässä yhteydessä kysytään vastaajien nimeä ja yhteystietoja. Haastateltavien osalta yhdistetään kyselytutkimuksen ja haastatteluiden tietoja siten, että saadaan tutkimuksen kannalta relevantit haastateltavat valikoitua. Tutkittavat voivat missä vaiheessa tahansa peruuttaa suostumuksensa haastatteluun.

11. Millä perusteella henkilötietoja käsitellään?

Henkilötietojen käsittely edellyttää aina laista löytyvää käsittelyperustetta. Tässä tutkimuksessa käsittelyperuste ⁹ on:

- yleistä etua koskeva tehtävä/rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö, tarkemmin:
 - tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi
 - tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi
 - yleisen edun mukaisen viranomaistehtävän suorittaminen
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen mikä oikeutettu etu on kyseessä:
- rekisteröidyn suostumus ⁹
- rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen säädökset:

Tutkimuksessa käsitellään erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia henkilötietoja tai rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja ⁹. Niiden käsittelylle tarvittava erityisperuste on:

- yleisen edun mukainen arkistointitarkoitus, tieteellinen tai historiallinen tutkimus, tilastointi
- rekisteröidyn nimenomainen suostumus

- tärkeä yleinen etu koskeva syy lainsäädännön nojalla
- kansanterveyteen liittyvä yleinen etu

12. Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää?

Yhteystiedot (nimi, osoite, sähköpostiosoite, puhelinnumero, ikä, sukupuoli, ammatti) kysytään kyselylomakkeella niiltä vastaajilta, jotka ilmoittavat suostumuksensa ja yhteystietonsa haastatteluita varten.

Tutkimuksen perusjoukon muodostavat ne Suomen kansalaiset, joilla on tutkintorekisterin mukaan opettajantyössä vaadittava tutkinto tai jotka Tilastokeskuksen työssäkäyntiaineiston mukaan ovat tilastovuonna 2021 työskennelleet opettajana ja joiden äidinkieli on joko suomi tai ruotsi. Otantamenetelmänä on koulutukseen ja työssäkäyntitietoon perustuva ositettu satunnaisotanta.

Kyselyaineisto: Tilastokeskus saa henkilötietoja henkilön vastatessa kyselyyn internetissä. Tämä aineisto sisältää tietoja vastaajan taustasta (mm. etninen ja kielellinen tausta, aiempi sosioekonominen asema), taloudellisesta tilanteesta, työssäkäynnistä, opetusryhmistä, koulutuspolusta, työpaikasta sekä poliittisista näkemyksistä. Myös keskeneräisiä vastauksia voidaan hyödyntää aineistossa.

Muut tietoryhmät sisältävät demografisia perustietoja Tilastokeskuksen tietokannoista (jossa on eri viranomaisrekisterien tietoja) ja väestötietojärjestelmästä vuodesta 1987 alkaen (kuten ikä, äidinkieli), koulutus ja koulutukseen osallistuminen (kuten korkein suoritettu tutkinto, opiskelijastatus sekä koulutusala), työssäkäynti, asuin- ja syntymämaakunta ja -kunta. Lisäksi oppilaitosta koskevia tietoja täydennetään Tilastokeskuksen Oppilaitosrekisteristä saatavilla tiedoilla. Lisätietoa Tilastokeskuksen omasta tietokannasta saaduista tiedoista ks. <https://taika.stat.fi>

13. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään?

Henkilötietoja kerätään tutkimukseen seuraavista lähteistä:

- Suoraan tutkimukseen osallistuvilta
 - Haastattelu
 - Videointi
 - Sähköinen kyselylomake (Webropol, Redcap tai vastaava)
 - Postissa lähetettävä kyselylomake
 - Muu tapa, mikä:
- Muualta kuin tutkimukseen osallistuvilta, mistä ja mitä tietoja:

Tutkittavalla ei ole velvollisuutta toimittaa tarvittavia henkilötietoja, osallistuminen on vapaaehtoista

14. Tietojen siirto/luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Tilastokeskus käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän puolesta vain siltä osin, kuin ne ovat tutkimuksen tiedonkeruun toteutuksen kannalta välttämättömiä. Tiedonkeruun valmistuttua Tilastokeskus toimittaa tutkimusaineiston ilman nimi- tai yhteystietoja tässä selosteessa nimettyjen hankkeiden käyttöön. Aineistoja käytetään ainoastaan hankkeiden

tutkimusryhmässä hankkeiden johtajan Sonja Kosusen luvalla. Kosusen yhteystiedot löytyvät kohdasta 7.

15. Tietojen siirto/luovuttaminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

16. Automatisoitu päätöksenteko ja profilointi

Tieteellisessä tutkimuksessa henkilötietojen käsittelyä ei käytetä osallistujia koskevaan päätöksentekoon eikä profilointiin.

Tässä tutkimuksessa ei tehdä automaattisia päätöksiä, joilla on merkittävä vaikutus tutkittaviin.

17. Henkilötietojen suojauksen periaatteet

Tutkimuksen osalta on tehty eettinen ennakoarviointi:

- Kyllä
Puoltavan lausunnon antanut tutkimuseettinen toimikunta:
- Ei

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot on suojattu seuraavasti:

- käyttäjätunnuksella salasanalla käytön rekisteröinnillä kulunvalvonnalla (fyysinen tila)
- muu tapa, mikä:

Pseudonymisointi ja anonymisointi:

Tieteellisessä tutkimuksessa on tarpeellista säilyttää tutkimusaineistot, jotta tutkimustulokset voidaan verifioida ja jo kerättyjä tutkimusaineistoja voidaan käyttää jatkotutkimukseen ja uusiin tieteellisiin tutkimuksiin. Tutkimusaineistot anonymisoidaan tai pseudonymisoidaan aina, kun se on mahdollista. Tutkimustulokset julkaistaan siinä muodossa, ettei yksittäinen henkilö ole yleisesti tunnistettavissa. Erityistapauksissa esim., kun haastatellaan kuvataiteilijoita heidän teoksistaan, voi olla perusteltua ilmaista tekijät.

Tässä tutkimuksessa:

- Aineisto anonymisoidaan (kaikki tunnistetiedot poistetaan täydellisesti, jotta paluuta tunnisteteelliseen tietoon ei ole eikä aineistoon voida yhdistää uusia tietoja)
- Suorat tunnistetiedot poistetaan (pseudonymisointi)
- Tunnisteellisuuteen voi palata ja aineistoon voidaan yhdistää uusia tietoja (koodiavain tai vastaava)
- Aineisto analysoidaan käyttäen vain epäsuoria tunnistetietoja
- Aineisto sisältää vain epäsuoria tai pseudonyymejä tunnistetietoja
- Aineisto analysoidaan suoran tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

Suojatoimet arkaluonteisten tietojen osalta:

- Tutkimussuunnitelma
- Tutkimuksen vastuuhenkilö, kuka: professori Sonja Kosunen
- Henkilötietoja käsitellään ja luovutetaan vain tutkimustarkoituksiin ja toimitaan siten, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille
- Tutkimuksen osalta on tehty tietosuojan vaikutustenarviointi

18. Tutkimukseen osallistuvan oikeudet ja niiden rajoittaminen

Rekisteröidyllä on tietosuoja-asetuksen mukaan oikeus:

- saada tietoa henkilötietojen käsittelystä, ellei laissa ole erikseen säädettyä poikkeusta
- tarkastaa itseään koskevat tiedot
- oikaista tietojaan
- poistaa tietonsa (ei sovelleta, jos käsittelyperuste on lakisääteinen tai yleisen edun mukainen tehtävä)
- rajoittaa tietojensa käsittelyä
- vastustaa tietojensa käsittelyä, jos käsittelyperuste on yleinen tai oikeutettu etu
- pyytää itse toimittamiensa henkilötietojen siirtämistä järjestelmästä toiseen, jos käsittelyperuste on suostumus
- peruuttaa antamansa suostumus
- henkilötietojen oikaisua/poistoa/käsittelyn rajoitusta koskeva rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi (rekisteröity voi sallia automaattisen päätöksenteon suostumuksellaan)
- tehdä ilmoitus Tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä

Rekisteröity voi käyttää oikeuksiaan ottamalla yhteyttä tutkimuksen yhteyshenkilöön tai tietosuojavastaavaan. Lisätietoja rekisteröidyn oikeuksista antavat tutkimuksen yhteyshenkilö ja/tai tutkimuksen tietosuojavastaava.

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista ilman lisätietoja eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, niin oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta.

Tutkimukseen osallistuvan oikeuksista poikkeaminen on tarpeen ja perusteltua, jos tutkimuksella on yleisen edun mukaiset tarkoitukset ja tutkimukseen osallistuvan oikeudet todennäköisesti estävät tarkoitusten saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti ja tällaiset poikkeukset ovat tarpeen näiden tarkoitusten täyttämiseksi.

- Rekisteröidyn oikeuksista ei poiketa tässä tutkimuksessa